

Titel: Kapitel III.

Citation: "Kapitel III.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r02-shoot-chptrd1e10982.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel III.

Nævningekredsens Aarsliste.

Fastsættelsen af Aarslisten eller Listen over den snevrere Kreds af Mænd, blandt hvilke i Nævningeårets Lob Nævningerne til hver enkelt Sag skulle udtages ved Lodtrækninger, sker, som tidligere omtalt, ved Valg blandt de på Grundlisterne opførte Mænd. Det spørgsmål opstår nu, hvem der stal i føretage disse Valg. Det er klart, at dette spørgsmål er mindst af lige så stor Betydning for Institutionen som det ovenfor

omtalte Spørgsmål om Udstrækningen af Evnen til at kunne være (9: vælges til) Nævning. Det her føreliggende spørgsmål kan løses på en Måde, som gjør det næsten illusorisk, at Grundlisterne optage det størst mulige Antal Borgere, således f. Ex. som Tilfældet var efter den franske Lov af 4de Juni 1853, der vel beholdt det brede Grundlag, som Loven af 1848 havde skabt, men lagde Valget i Hænderne udelukkende på Regjeringens Embedsmand. Med Rette har derfor den almindelige Opmærksomhed med ligeså stor Styrke fæstet sig ved denne anden Hovedbestanddel af Reglerne om Nævningernes Kaldelse, og en Oversigt over de Veje, som de vigtigste, fremmede Lovgivninger ere gæede på dette Punkt, fortjener lige så fuldt en Plads her som ved Spørgsmålet om Grundlisternes Udstrækning.

I England vælges Nævningerne for Året blandt de på Grundlisterne opførte Mænd („lurvbogen for Året“) af Sheriffen.

Den franske Lovgivning af 1808 overlod Valget til Præfekten. Herved blev det også under Restaurationen og under Julimonarkiet (Lov 2. Maj 1827). I Virkeligheden blev Præfektens Magt dog langt større i den sidst Nævnte Periode end i den Første. I denne var nemlig Grundlistens Tal begrænset c. 800 Navne) og omvendt Tallet af dem, der skulde vælges for Året, forholdsvis betydeligt (300), medens det samtidig var Regel, at de samme Navne ikke måtte forekomme på Aarslisten 2 År i Træk, så at enhver på Grundlisten optagen Person i Virkeligheden kom til Optagelse på Aarslisten efter Omgang (hvert tredje eller fjerde År). Men efterat Grundlisternes Tal under Julimonarkiet var steget til mere end det tredobbelte, gjenvandt Præfekterne al den Magt, som de faktisk tidligere vare udelukkede fra. Et helt nyt System fulgte Loven af 7 de Au g. 1848. Det var Lovgiverens Villie at unddrage Regjeringens Embedsmænd den tidligere udsvede Indflydelse på Nævningevalget. Grundlisterne for Departementerne indeholdt nu mange Tusinde Valgbare. Aarslisten skulde indeholde 1500 Navne. Disse fordeltes mellem De-

partementets Kantoner i Forhold til deres Andel i Tallet på Grundlisterne, og Valget skete dernæst ved en Kommission for hvert Kanton, sammensat af valgte Repræsentanter for Kommunerådene og Fredsdommerne. Men ved Kejserdømmets Lov af 4de Juni 1853 tilfaldt Magten i det Væsentlige atter Regjeringens Organer. Valget føregik nu i to Trin, idet et kantonalt Udvalg føretog en første Sigtelse, et Udvalg for Arrondissementet

! det endelige Valg blandt de tilbageblevne Navne. Men begge Udvalg vare udelukkende sammen-

! sætte af regjeringsvalgte Embedsmænd, dels administrative dels judicielle. Efterat Dekretet af 14de Oktober 1870 atter havde sat Loven af 1848 i Kraft, er nu en ny Sagfører givet ved Loven af 21de November 1872. Denne bibeholder de to Kommissioner fra Loven af 1853, men forandrer deres Sammensætning. Den forberedende Kommission er i Kantoner, der kun udgjøre een Kommune, sammensat af Fredsdommeren og hans Suppleanter, af Kommunens Maire og to Medlemmer af Kommunerådet, valgte af dette. Indbefatter Kantonet flere Kommuner, indtræde alle Mairene for disse, men ingen Medlemmer fra Kommunerådene. Det Udvalg, der føretager det endelige Valg, og som iøvrigt ikke er bundet til de Navne, det forberedende Udvalg har optaget, indbefatter alle Fredsdommerne og alle «conseillers généraux» i Arrondissementet under Forsæde af Præsidenten for Kollegialretten i Første Instants (Is président du tribunal civil).

Ogsaa i Belgien sker Valget i to Trin, men udelukkende ved judicielle Embedsmænd. Loven af 15de Maj 1838 overlader Formanden for Kollegialretten i første Instants med to andre Medlemmer af Retten at nedsætte Tallet på Grundlisterne til det Halve. Det endelige Valg sker ved Appellationsrettens Præsident med to Underpræsidenter ved yderligere Nedsættelse med en Halvdel. Denne Valgmåde opretholdes ved Loven af 18de Juni 1869, der føreskriver, at begge Reduktionerne skulde føretages i et Retsmøde, efter at le ministère public (Statsanklageren) er hørt.

I de tyske, for Tiden gjældende Love ere forskellige Valgmæder fulgte. I Preussens ældre Provindser og i

Hessen-Darmstadt er Valget lagt i Hænderne på administrative Statsmyndigheder, henholdsvis Regeringspræsidenten og Provindsialdirektionen. I de ny erhvervede preussiske Provinser samt i Brunsvig og Anhalt er Valget tildelt Domstolene, enten en Højere Rets Formand alene eller et Retskollegium. I de andre tyske Stater endelig finder en Medvirkning Sted af Organer for den kommunale Selvstyrelse. I de sachsiske Hertugdømmer sker således Valget ved et Udvalg, bestående af Underdommeren og et Antal af kommunale Råd valgte Medlemmer; i Würtemberg ligeledes, men Dommeren har her kun rådgivende Stemme. I Vaden og et Par Småstater sker Valget umiddelbart af kommunale Råd. I Bajern sker Valget i to Trin; på det første Trin medvirke valgte Mænd fra Kommunerne; det endelige Valg tilkommer det kommunale Råd for Kredsen. I Kongeriget Sachsen dannes til Valget en Kommission af en Dommer, en Regjeringsembedsmand og Kommuneførstandere, der imidlertid udpeges af Dommeren.

særlig skal endnu kun fremhæves Sagføreren efter den nye ostrigske Lov og efter i det tyste Udkast til en fælles Lov. Efter den j ostrigske Lov stal den Kommuneførstander, der udarbejder Grundlisten, tillige udpege de Mænd, hvem han særlig vil henlede Opmærksomheden på. Selve Valget sker af en Kommission, i hvilken indtræde alle Kredsens Underdommere og ligeså mange Repræsentanter for Kredsens Kommuner, een for hver Underretskreds.: Ifølge det tyske Udkast stal Valget ske i to Trin. Gt Udvalg, bestående af Underdommeren (Amtsrichter) som Formand, en ad- i ministrativ Embedsmand og 5 Tillidsmænd, der vælges af Dommeren, navnlig blandt Medlemmer af kommunale Råd, dog at det bliver de enkelte Landes Lovgivningsmagt forbeholdt at overlade Valget til kommunale Råd, af- fatter en Forslagsliste, der indeholder 3 Gange så mange Navne, som der falder Nævninger på vedkommende Distrikt. På Grundlag af disse Forslagslister udtages Nævningerne til Aarslisten af Kollegialretten i Første In-

stants (Landgericht) i et Retsmøde, hvori Rettens Formand og 4 andre Medlemmer af Retten deltagte.

Den givne Oversigt viser, at der kan sondres mellem fire forskellige Systemer, tre, der lægge Valget enten udelukkende i Hænderne på administrative Statsebedsmænd eller Domstolene eller Repræsentanter for den kommunale Selvstyrelse, og et fjerde, der kræver Medvirkning af flere af disse Faktorer.

At lægge Valget i Hænderne på administrative Statsebedsmænd er en Frem« gangsmåde, der allevegne, hvor det har været anvendt, har vakt Uvillie, og med Rette. Det sikrer ikke Nævningerne den Uafhængighed af Regeringen, som Institutionens væsen kræver. I Frankrig er dette System nu også opgivet, og efter det nye tyste Udkast kan det forudsees, at dets Dage også ere talte i Tyskland, hvor det har gjaldt og endnu gjælder i det betydelige Område, der horer til Preussens ældre Provindser.

lægges Valget i Hænderne på Domstolene, er der sikret Nævningerne Uafhængighed af Regeringsmagten; det må end videre erkjendes, at Dommere særlig have Blik for de Egenskaber, som må ønskes hos Nævningen, fordi Hvervet gaar ud på Medvirkning ved Retsplejen. Men da Nævningerne dog skulle tilføre Retterne et nyt, ejendommeligt Element, strider det mod Institutionens væsen at føreskrive en Valgmåde, der indeholde den Fare, at Nævningerne blot blive de retskyndige Dommeres føjelige Redskaber. Fra dette Synspunkt kritiserer med Grund den franske Forfatter Emile Flourens i et prisbelønnet Skrift »Organisation judiciaire et administrative de la, France et de la Belgique, 1814—1875«, ikke blot den belgiske Sagfører, men også den nyeste franske, der bryder Ligevægten mellem de kommunale Medlemmer og Dommerne ved at overdrage Forsædet i den endelige Valgkommission til Præsidenten for ls tribunal civil.

Hvad endelig de af Statsebedsmænd ganske uafhængige Valg af nævninger angår, stal det først bemærkes, at ingen Lovgivning har tænkt på at lade Valget foregå på lignende Måde som Valgene til de politiske

eller kommunale Forsamlinger ved umiddelbar j Afstemning af samtlige politist eller kommunalt Valgberettigede. Derom kan der fornuftigvis heller ikke være Tale. Det kommer ved Nævningehvervets Udførelse efter dets Tanke' alene an på Nævningens Forstandighed, Retsindighed og selvstændige Karakter, ikke tillige på den Overensstemmelse i Grundopfattelsen med Vælgerne, hvorom der bliver og må blive Tale ved Valg til hine Forsamlinger. Nævningehvervet i Almin- delighed tilsteder kun eet Grundsynspunkt: Retfærdighed. Afvigende Opfattelser blive først tænkelige i de enkelte Sager; men om disse føreligger Intet på den Tid^ da Valget finder Sted, så at der ikke kan blive Spørgsmål om et Hensyn til disse ved Valget, selv om det var tilstedeligt ved Valget at tage Hensyn til, hvorledes en Person formodedes at stille sig til en bestemt Sags afgjørelse. Et System, der udelukker baade administrative og judicielle Embedsmand fra Medvirkning, kan kun ordnes således, at Valget lægges i Hinderne på kommunale Råd eller Udvalg, fremgæede as disse. Utvivlsomt sikrer dette System en Række af de Betingelser, som må udkræves hos Nævningerne, og der kan ikke være Tvivl om, at en væsentlig Medvirkning af sådanne kommunale Organer bor finde Sted. Nævningehvervets Ejendommelighed, Medvirkning ved Retsplejen, medfører imidlertid, at det må ansees for meget ønskeligt, at også Dommerne have Indflydelse på Valget, kun at denne Indflydelse ikke bliver overvejende.

Man føres således til at anerkjende som den mest tilfredsstillende Sagfører et blandet System, der sikrer dels Organer for den kommunale Selvstyrelse dels Dommere Indflydelse på Valget, medens der mangler Grund til også at give administrative Statsebedsmænd som sådanne Adgang til Medvirkning. I denne Retning gå

også — som det sees — de fleste nyere Love, med større eller mindre Held i Udførelsen. Skal nu det ene Element ikke have Overvægten over det andet, bør Valgkommissionen sammensættes af et lige Antal Mænd fra begge Elementer, og Forsædet må overdrages til en på særlig

Måde tilkaldt Mand. Da de særlige danske Forhold ikke indeholde nogen Grund til at lade Valget foregå i to Trin, er Kommissionen ved disse Betragtninger ført til det Forflag, som indeholdes i Udkastets §72. Det adskiller sig derved fra de tidligere Udkast hos os, at Udvalget er foreslået at skulle bestå af 5 mænd i Stedet for af tre. De to Medlemmer, man har forestået at forøge Udvalget med, ere de to af Landsrettens Formand valgte Mænd. Derved sikres der Domstolene den Medvirkning, hvorpå de efter Forholdets Natur have Krav. Bortset herfra turde også et Antal af tre Mænd være mindre, end det kunde ansees for hensigtsmæssigt at føreskrive. Iøvrigt bibeholdes de ældre Udkasts Negler for Valgkommissionens Sammensætning, sæledes at to mænd vælges, henholdsvis af Kredsens Amtsråd og Kjøbstadkommunalbestyrelser, efter Regler, der nærmere fastsættes af Justitsministeren, medens en Tredie, Udvalgets Formand, beskikkes af Kongen. Det behøver ingen nærmere Begrundelse, at Indtrædelsen i Udvalget af en således beskikket Formand på den ene Side stemmer med vore Forhold, på den anden Side aldeles ikke kan vække nogensomhelst Frygt for uberettiget Indflydelse fra Administrationens Side på Valget.

Udvalgets Opgave er en dobbelt. Den første, men mere underordnede, består i at afgjøre Spørgsmål vedrørende Grundlisterne, som ere forelagte, det være sig umiddelbart eller ifølge Påanke. De herhenhørende Bestemmelser i §§ 73 og 74 ere i alt væsentligt tidligere begrundede. At Udvalgets Møder for så vidt ere offentlige, er en Regel, som vil findes naturlig. Den anden og egentlige Opgave er Fastsættelsen af Aarslisten. Tallet af nævninger, der opføres på Aarslisten, er for Kjøbenhavn sat til 600 med Hensyn til, at der her hver Måned stal finde Nævningeretssamlinger Sted, se Udkastets § 20 2det Stykke. Tallet for de andre Nævningekredse er sat til 200; her finde kun 4 Nævningeretssamlinger Sted i Årets Lob, se Udkastets § 20 3 die og 4de Stykke. Herved jævnføres Bestemmelserne i § 79 om Antallet af de mænd, der udtages til hver Sam-

ling, jfrt. med §§ 64 Nr. 9. 80 og 91. At Nævningebyrdens ligelige Fordeling mellem de forskellige Kommuner er et Hensyn, der kun kan komme i Betragtning i anden Række, se § 75, behøver ingen Begrundelse. Ligeledes vil det findes stemmende med Forholdets Natur, at Udvalgets Møde ved Foretagelsen af Valget ikke er offentligt. Reglerne i § 76 forklare sig selv.